13.2.2022 Dnro Tukes
1522/00.00.01/2022

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntönne 6.2.2022 E 160 /2022 vp / Lausuntopyyntö

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) lausunto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta Valtioneuvoston selvityksestä: Suomen ennakkovaikuttamislinjaukset EU:n tulevaan raaka-ainealoitteeseen (E 160/2022 vp). Tukes tukee selvityksessä esitettyjä Suomen kantoja ja ratkaisuehdotuksia.

Tukes lausuu selvityksestä lisäksi seuraavasti:

- Tukes pitää tärkeänä, että tutkimus- ja innovaatiotoimintaa kohdistetaan kiertotalouden ratkaisuihin. Tukes pyytää samalla kiinnittämään huomiota siihen, että kiertotalouteen liittyvät ratkaisut sisältävät erityisiä turvallisuusriskejä, koska kierrätettävän materiaalin ominaisuudet ja vaarat poikkeavat neitseellisestä raaka-aineesta. Tukes on ollut tuottamassa kemikaalien kierrättämiseen, kiertotalouslaitoksiin ja uusiin teknologioihin liittyvää tietoa turvallisuusriskeistä. Tukesin asiantuntemusta voidaan tarvittaessa hyödyntää myös EU-tasolla.
- Tukes pitää tärkeänä, että kiertotaloutta koskeva innovaatiotoiminta ja siihen liittyvä rahoitus sisältää myös turvallisuuteen liittyvien riskien ennakoinnin. Laadukkaalla riskien ennakoinnilla voidaan edesauttaa innovaatioiden onnistumista ja säästää virheistä aiheutuvia kustannuksia.
- Tukes on juuri saanut valmiiksi kemikaalijätteiden kierrätys- ja käsittelylaitoksella sattuneen vakavan onnettomuuden tutkinnan. Tutkinnankin perusteella vaarallisia jätteitä ja neitseellisiä vaarallisia kemikaaleja koskevissa tiedonantovelvoitteissa on merkittävä epäsuhta. Ns. käyttöturvallisuustiedotetta ei velvoiteta laatimaan niin kauan kuin aine luokitellaan jätteeksi. Lainsäädännön kehittämisessä tulisi varmistaa, että olennaiset turvalliseen käsittelyyn liittyvät tiedot kulkevat jätteen hyödyntäjälle ja hyödyntäjä end of waste vaiheessa osaa antaa riittävät tiedot eteenpäin toimitusketjussa, mikäli jalostettu aine on edelleen vaaralliseksi luokiteltavaa. Säädöksiä tulee uudistaa ottaen huomioon kiertotalouteen liittyvät erityiset turvallisuusriskit.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Helsinki PL 66 (Opastinsilta 12 B) 00521 Helsinki
Tampere Kalevantie 2 33100 Tampere
Rovaniemi Valtakatu 2 96100 Rovaniemi
Vaihde 029 5052 000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

- Euroopan vihreän siirtymän toteuttamiseksi tarvitaan myös kaivostoimintaa kriittisten mineraalien saatavuuden turvaamiseksi, kriittisten mineraalien tarvetta ei voida yksinomaan kierrättämällä ratkaista.
- Mineralisaatio muuttuu malmiksi vasta, kun se on todettu taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kannattavaksi hyödyntää. Eurooppalaiset vaatimukset malmille ja kaivostoiminnan aloittamiselle ovat korkeat.
- Onnistunut vihreä siirtymä edellyttää siis merkittävästi nykyistä suurempia investointeja malminetsintään, jotta kestävän kehityksen mukaisesti hyödynnettäviä mineralisaatioita voidaan löytää.
- Malminetsintää ei myöskään voida ”korvamerkitä” siten, että nimellisesti etsitään pelkästään kriittisiä metalleja. Malminetsinnän eli tutkimustoiminnan tulee olla lähtökohtaisesti mahdollistavaa, jotta riittävän metallipitoisuuden omaavia mineralisaatioita voidaan löytää hyödynnettäväksi.
- Euroopassa tarvitaan tehokasta malminetsintää, jotta kestävän kehityksen kriteerit täyttäviä mineralisaatioita löytyy ja jotta Eurooppa voi onnistua kriittisten raaka-aineiden saatavuudessa. Esimerkiksi Suomessa malminetsintäyhtiöt ovat investoineet malminetsintään viimeisen 13 vuoden aikana 777 miljoonaa euroa. Tuloksena on kaksi merkittävää metallimalmiolöytöä, joissa aloitettaneen kaivostoiminta aikaisintaan 7 vuoden kuluessa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyt (YVA-menettely) on vielä meneillään ja kaivoslupa- tai ympäristölupaprosessit eivät ole vielä alkaneet. Myös kaavoitus on kesken ja vie vielä aikaa. Tehokas kriittisten raaka-aineiden tutkimustoiminta edellyttää ennakoivaa lainsäädäntöä ja selkeää lupajärjestelmää.
- Suomessa on tulossa lähivuosina tuotantoon litiumkaivos ja jalostuslaitos, jonka toiminta perustuu useisiin mineralisaatioihin. Nämä mineralisaatiot ovat olleet tunnettuja useita vuosikymmeniä ja etenevät kaivostoimintaan nyt litiumin maailmanmarkkinahinnan nousun myötä.

Lisätietoja lausunnosta antaa:

johtaja Kirsi Levä puh. 0295 052 162, etunimi.sukunimi@tukes.fi.

Pääjohtaja Kimmo Peltonen

Johtaja Kirsi Levä

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Pääjohtaja Kimmo Peltonen
14.2.2023

Johtaja Kirsi Levä
14.2.2023

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Säkerhets- och kemikalieverket
Finnish Safety and Chemicals Agency

Helsinki
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
FI-00521 Helsinki

Tampere
Yliopistonkatu 38
FI-33100 Tampere

Rovaniemi
Valtakatu 2
FI-96100 Rovaniemi

Vaihde / Tel.
+358 29 5052 000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9